

DERECE ve ÖĞRENİM SÜRELERİNİN TANINMASI

Lizbon Tanıma Sözleşmesi

Avrupa Konseyi, Avrupa Bölgesindeki yükseköğretim ile ilgili diploma ve derecelerin tanınması için 11 Nisan 1997 tarihinde Unesco ile birlikte Lizbon Tanıma Sözleşmesi'ni gerçekleştirmiştir. Tam adı, "[Avrupa Bölgesinde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme](#)" olan Lizbon Tanıma Sözleşmesi, Avrupa Bölgesi'nde bir başka ülkeden alınmış olan derece ve öğrenim sürelerinin tanınmasına ilişkin usulleri belirleyen ve hukuksal bağlayıcılığı olan bir belgedir. Sözleşme, "yabancı diplomaların" ev sahibi ülkenin "eğitim sistemi ve/veya iş sektörü"ndeki gerçek yerinin belirlenmesine yöneliktir. Bu kapsamda, sözleşme sadece yükseköğretim değil, yükseköğretime giriş sağlayan ortaöğretim derecelerini de kapsamakta ve doğrudan akademik tanıma ile ilgilenmektedir. Sözleşmeyi imzalayan ve onaylayan ülkelerin listesini <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=165&CM=&DF=&CL=ENG> sitesinde bulabilirsiniz.

Türkiye, Sözleşmeyi 01/12/2004 tarihinde imzalamış ve Sözleşme 01/03/2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin ulusal düzeyde uygulanmasındaki bu ilk adımdan sonra, Sözleşme ile ulusal mevzuat arasındaki uyumsuzlukları kaldırmak amacıyla, Sözleşme ile uyumlu biçimde hazırlanan yeni "[Yurtdışı Yükseköğretim Diplomaları Denklik Yönetmeliği](#)" 26519 sayılı resmi gazetede yayımlanarak 11 Mayıs 2007 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yeni yönetmelik, yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından alınmış ön lisans, lisans, yüksek lisans diplomalarının denklik işlemlerinde uyulacak usul ve esasları düzenlemektedir. Türkiye'nin Sözleşme'nin uygulanmasına yönelik Genel Sekreterlik kayıtlarına geçen bir çekincesi söz konusudur ki bu çekinceye göre, "Sözleşme'nin XI.7 No.lu maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti kendisini Sözleşme'nin Madde IV ile taahhüt altına sokmamaktadır.

Tanıma ülkeler arası karşılıklı güven ile mümkündür. Bu güveni kurmak ve Sözleşme'nin ulusal düzeyde uygulanmasını güçlendirmek için bazı mekanizmaları geliştirmek gerekmektedir. Diploma Eki'nin getirilmesi, Avrupa Kredi Transfer Sistemi'nin (AKTS) uygulanması, ulusal ENIC/NARIC Merkezi'nin kurulması bu mekanizmanın birer parçasıdır.

Diploma Eki

[Diploma Eki](#) (DE), ülkemizin de içerisinde yer aldığı, Avrupa Yükseköğretim Alanı'nı oluşturmayı hedefleyen Bolonya Süreci'nin öğelerinden birisidir. "Avrupa Bölgesi'nde Yükseköğretimle İlgili Belgelerin Tanınmasına İlişkin Sözleşme'nin" IX.3 maddesi uyarınca da UNESCO-CEPES, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Konseyi işbirliği ile geliştirilen diploma

ekinin anlaşmayı imzalayan ülkelerin yükseköğretim kurumları tarafından kullanılması zorunluluğu bulunmaktadır. Diploma eki, Avrupa’da yükseköğretim alanında diploma ve derecelere ilgili olarak “ortak ve herkesçe anlaşılır formatta” bilgi sağlamak için tasarlanmış bir formdur. Diplomaya ek olarak verilen bu belge, uluslararası şeffaflığı pekiştirmek amacıyla, ülke dışından alınan diploma ve derecelerin tanınmasında ilgili kurum ve kuruluşlara yardımcı olmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu Genel Kurul’un 11 Mart 2005 tarihli toplantısında almış olduğu karara göre, konu ile ilgili alt yapı çalışmalarının tamamlanması ve 2005-2006 öğretim yılı itibariyle yükseköğretim kurumlarından mezun olacak öğrencilere diplomalarına ek olarak, Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylı diploma ekinin öğrencinin talebi üzerine verilmesi, bu diploma ekinin ilk nüshasının ücretsiz olması ve AB dillerinden yaygın olarak kullanılan İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden birinde düzenlenmesi için çalışmalara girişilmiştir.

Bu çerçevede, önlisans, lisans ve yüksek lisans kademeleri için bir örnek diploma ekinin üniversitelerce hazırlanarak son kontrol için Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına iletilmesi öngörülmüştür. Şimdiye kadar, Türkiye’deki birçok üniversite ile yazışmalar tamamlanmış, üniversitelerin diploma eki örnekleri onaylanarak öğrencilerin talepleri doğrultusunda diploma ekleri temin edilmeye başlanmıştır. Bununla beraber, bazı üniversiteler ile onay için yazışmalar devam etmekle beraber, yeni kurulan üniversitelerle de yazışmalar başlamıştır.

Diploma eki, not çizelgesi (transkript) veya diploma yerine geçmez. Bir curriculum vitae (CV) veya kendiliğinden akademik veya meslekî tanınmayı garantileyen bir belge değildir.

Avrupa Kredi Transferi Sistemi (AKTS)

Avrupa Kredi transfer Sistemi (AKTS), öğrenci merkezli, öğrencinin iş yüküne dayalı bir kredi sistemidir. Öğrencinin bir dersi başarıyla tamamlayabilmesi için yapması gereken çalışmaların tümünü (teorik ders, uygulama, seminer, bireysel çalışma, sınavlar, ödevler vb.) ifade eden bir birimdir. Başlangıçta kredi transferi için düşünülen bu sistem, kurumsal, bölgesel, ulusal ve Avrupa seviyesinde kredi toplama sistemi olarak da kullanılmaktadır. Öğrenci hareketliliğini ve öğrencilerin yurt dışında gördükleri eğitimlerinin kendi ülkelerinde akademik olarak tanınmasını kolaylaştırmak için Avrupa Birliği tarafından geliştirilen AKTS, yükseköğretim kurumlarına, program müfredatlarının hazırlanmasında yardımcı olurken, programların ulusal ve uluslararası ölçekte daha rahat biçimde karşılaştırılabilmesine olanak sağlamakta ve buna bağlı olarak, Avrupa Yükseköğretimini diğer kıtalar arasında daha çekici hale getirmektedir.

Bologna Süreci'nin Türkiye'de uygulanması aşamasında, AKTS en önemli çalışma alanlarından birisidir. Son yıllarda, Türkiye'deki birçok üniversite kendi kredi ve notlandırma sistemlerini AKTS prensiplerine uyumlaştırma çalışmalarını yoğunlaştırmış durumdadırlar. Bu kapsamda, üniversitelerde hem AKTS'nin uygulanışından hem de öğrencilerin AKTS üzerine bilgilendirilmesinden sorumlu olmak üzere AKTS kurum koordinatörleri ve her fakülte / bölüm için ayrı AKTS bölüm koordinatörleri belirlenmiştir. Aynı zamanda, Bologna Ulusal Takımı, Yükseköğretim Kurulu ile birlikte, özellikle yeni kurulmuş olan üniversitelerdeki akademisyenleri AKTS'nin doğru şekilde hesaplanması konusunda bilgilendirmek amacıyla ulusal ve/veya bölgesel düzeyde toplantılar, çalıştaylar düzenleyerek üniversitelerdeki AKTS çalışmalarını hızlandırmaktadırlar..

Türkiye ENIC/NARIC Merkezi

NARIC (Ulusal Akademik Tanıma Merkezi), 1984 yılında kurulan bir Avrupa Komisyonu kuruluşudur. NARIC, yabancı bir ülkede alınan diploma ve öğrenim sürelerinin akademik olarak tanınmasının geliştirilmesini ve buna bağlı olarak öğrenci, akademisyen ve araştırmacıların hareketliliğinin artırılmasını amaçlamaktadır. Bununla beraber, “Akademik tanıma ve hareketlilik” alanından sorumlu ENIC (Avrupa Bilgi Merkezleri Ağı) ise Avrupa Konseyi ve UNESCO tarafından, akademik yeterliliklerin tanınması alanında, tüm Avrupa ülkelerinde ortak tutum ve hareketlilik yaratmak için kurulan bir iletişim ağıdır.

Türkiye ENIC/NARIC Merkezi, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde yapılandırılmış ve 2003 yılından itibaren [ENIC/NARIC iletişim ağının](#) bir parçası olarak faaliyet göstermektedir. Bu ağ dahilinde çalışan ENIC/NARIC merkezlerinin temsilcileri düzenli olarak bir araya gelmekte ve diploma / derecelerin tanınması ile ilgili bilgi alışverişi yapmaktadırlar. Türkiye'de ENIC ve NARIC faaliyetleri aynı birim tarafından yürütülmektedir. Türkiye ENIC/NARIC Merkezi,

- yabancı ülkede kazanılan diplomaların, derecelerin ve diğer yeterliklerin tanınması ;
- yabancı ülkelerin ve Türkiye'nin yükseköğretim sistemi;
- yurtdışında eğitim alabilmek için iletilebilecek pratik sorular (burslar, ders sistemleri, programların denkliği)

alanlarında ENIC/NARIC iletişim ağına dahil diğer ENIC/NARIC Merkezleri ile bilgi/görüş alışverişinde bulunarak öğrencileri, aileleri, işverenleri, üniversiteleri, diğer yükseköğretim kurumlarını, yükseköğretimden sorumlu bakanları ve organizasyonları bilgilendirmektedir.